

POUČENÍ

rodičovská odpovědnost, preventivní a poradenská činnost, opatření na ochranu dětí

Vybraná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník:

§ 856 – Povinnosti a práva rodičů spojená s osobností dítěte a povinnosti a práva osobní povahy vznikají narozením dítěte a zanikají nabytím jeho zletilosti.

§ 857 – Dítě je povinno dbát svých rodičů. Dokud se dítě nestane svéprávným, mají rodiče právo usměrňovat své dítě výchovnými opatřeními, jak to odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem, včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmito opatřeními podřídit.

§ 858 – Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování i jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.

§ 865 – Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven.

§ 875 – Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Před rozhodnutím, které se dotýká zájmu dítěte, sdělí rodiče dítěti vše potřebné, aby si mohlo vytvořit vlastní názor o dané záležitosti a rodičům jej sdělit; to neplatí, není-li dítě schopno sdělení náležitě přijmout nebo není schopno vytvořit si vlastní názor nebo není schopno tento názor rodičům sdělit. Náзору dítěte rodiče věnují patřičnou pozornost a berou názor dítěte při rozhodování v úvahu.

§ 876 – Rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče ve vzájemné shodě.

§ 883 – Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost.

§ 884 – Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině. Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

§ 885 – Pečuje-li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.

§ 886 - Žije-li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí

se i ono na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti. Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými prostředky, má-li vlastní příjem, a nebo oběma způsoby. Pro určení rozsahu podílu dítěte na péči o chod rodinné domácnosti jsou rozhodné schopnosti a možnosti dítěte i odůvodněné potřeby členů rodiny.

Vybraná ustanovení zákona č. 359/199 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů:

§ 12 – Obecní úřad s rozšířenou působností může uložit rodičům povinnost využít odbornou poradenskou pomoc, pokud rodiče

- nezajistí dítěti odbornou poradenskou pomoc, ačkoliv dítě takovou pomoc nezbytně potřebuje a obecní úřad obce s rozšířenou působností takovou pomoc předtím doporučil,
- nejsou schopni řešit problémy spojené s výchovou dítěte bez odborné poradenské pomoci, zejména při sporech o úpravě výchovy dítěte nebo úpravě styku s dítětem,
- nevyužili možnosti odborné poradenské pomoci potřebné k překonání problému u rodiny a k odvrácení umístění dítěte do náhradní péče nebo nedbali na doporučení spolupracovat s pověřenými osobami, poskytovateli odborných poradenských služeb nebo mediátorem.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zruší rozhodnutí o uložení povinnosti,

- jestliže splní svůj účel, nebo
- jestliže nesplní svůj účel; přitom může rozhodnout o uložení výchovného opatření dle § 13 nebo zvolit jiné vhodné opatření sociálně-právní ochrany.

§ 13 – Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností

- napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě,
- stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte,
- uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji, nebo
- uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie.

Neučiní-li tak obecní úřad obce s rozšířenou působností, může o těchto výchovných opatřeních za stejných podmínek rozhodnout soud.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností zruší jím uložené výchovné opatření,

- jestliže splní účel, nebo
- jestliže nesplní svůj účel; přitom může rozhodnout o uložení jiného výchovného opatření

nebo zvolit jiné vhodné opatření sociálně-právní ochrany,

- změní-li se poměry.

§ 13a – Vyžaduje-li to zájem dítěte a výchovná opatření dle § 13 nevedla k nápravě, může soud dočasně odejmout dítě z péče rodičů nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte; přitom dítěti nařídí nejdéle na 3

měsíce pobyt ve

- středisku výchovné péče nebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, nebo
- zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo domově pro osoby se zdravotním postižením.

Soud může dobu trvání výchovného opatření zcela výjimečně prodloužit, zejména v případě, že si rodiče nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte prokazatelně upravuje své poměry tak, aby mohla převzít dítě do osobní péče. Celková doba nepřetržitého trvání výchovného opatření nesmí přesáhnout 6 měsíců.

Není-li možné zajistit dítěti potřebnou ochranu a pomoc jiným výchovným opatřením nebo opatřením sociálně-právní ochrany a zároveň není možné zajistit péči o dítě náhradní rodinnou péčí, zejména pěstounskou péčí na přechodnou dobu, může soud rozhodnout o svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoci dítěti

- které se ocitlo v stavu nedostatku řádné péče a nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen,
- které se ocitlo bez péče přiměřené jeho věku,
- tělesně nebo duševně týrané nebo zneužívané nebo
- které se ocitlo v prostředí nebo situaci, které závažným způsobem ohrožují jeho základní práva.

§ 14 – Obecní úřad obce s rozšířenou působností podává návrh soudu

- na rozhodnutí, zda je třeba souhlasu rodiče k osvojení dítěte,
- na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti anebo omezení nebo pozastavení jejího výkonu,
- na nařízení ústavní výchovy,
- na prodloužení nebo zrušení ústavní výchovy,
- na svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, na prodloužení doby trvání tohoto svěřeni a na zrušení rozhodnutí o svěřeni dítěte do tohoto zařízení,
- na svěřeni dítěte do pěstounské péče na přechodnou dobu a jeho zrušení,
- na nařízení výchovného opatření podle § 13a, na prodloužení doby trvání tohoto výchovného opatření nebo jeho zrušení,
- na přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy,
- na pozastavení výkonu povinnosti a práva péče o dítě u nezletilého rodiče,
- na zachování povinnosti a práva péče o dítě a osobního styku s dítětem u rodiče omezeného ve svéprávnosti,
- na zbavení rodiče práva dát souhlas k osvojení nebo dalších povinností a práv osobní povahy, zbavili soud rodiče rodičovské odpovědnosti.

§ 16 – Ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče a nebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření.

Jestliže je dítě vystaveno tělesnému nebo duševnímu násilí ze strany rodiče nebo jiné osoby, která žije s dítětem ve společné domácnosti, může obecní úřad obce s rozšířenou působností podat jménem dítěte soudu návrh na vydání předběžného opatření na uloženi opatření k ochraně dítěte před domácím násilím.

§ 53 – Rodiče jsou povinni

- spolupracovat s orgány sociálně-právní ochrany při ochraně zájmu a práv dítěte,
- na výzvu příslušného orgánu sociálně-právní ochrany se dostavovat k osobnímu jednání, předložit listiny a další doklady a poskytnout nezbytné informace, je-li jich třeba pro výkon sociálně-právní ochrany,
- umožnit návštěvu zaměstnance orgánu sociálně-právní ochrany a zaměstnance obce s rozšířenou působností zařazeného do obecního úřadu v obydlí, popřípadě v jiném prostředí, kde dítě žije, je-li to nezbytné pro ochranu života nebo zdraví dítěte nebo ochranu jeho práv.

Rodiči může orgán sociálně-právní ochrany uložit pořádkovou pokutu do 20 000 Kč, nesplní-li výše uvedené povinnosti. Pokutu lze uložit opakovaně.

§ 59 – Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

-jako osoba odpovědná za dítě ponechá dítě bez náležitého dozoru přiměřeného jeho věku, rozumové vyspělosti, popřípadě zdravotnímu stavu, a tím je vystaví nebezpečí vážné újmy na zdraví, nebo v důsledku toho dítě způsobí újmu na zdraví jiné osobě nebo škodu na cizím majetku nikoli nepatrnou,

- použije vůči dítěti nepřiměřený výchovný prostředek nebo omezení,
- úmyslně ztěžuje nebo maří výkon rozhodnutí obecního úřadu obce s rozšířenou působností o výchovném opatření podle § 13,
- zneužívá nezletilého dítěte k fyzickým pracím nepřiměřeným jeho věku a stupni tělesného a rozumového vývoje.

Za přestupek lze uložit pokutu do 50 000 Kč.

§ 59a – Rodič nebo jiná fyzická osoba odpovědná za výchovu dítěte se dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem nebo rodinné terapie, o jejímž uložení rozhodl orgán sociálně-právní ochrany podle §12 nebo § 13.

- neoznámí obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností předání dítěte do péče budoucímu osvojiteli podle § 823 odst. 1 občanského zákoníku.

Za přestupek lze uložit pokutu do 20 000 Kč.